

Natuur rond het Markdal

Info 06-40007219

Ongenode gasten

Ik ken vogelaars die geen Canadese ganzen of Nijlganzen tellen, omdat het exoten zijn. Dat is geen goed idee als je een betrouwbaar beeld wil krijgen van de aantallen en diversiteit van dieren die zich in een gebied bevinden. Op mijn jaarlijkse punt-transect-telling (PTT) langs de Mark heb ik jarenlang, van al die tellingen in Nederland het hoogste aantal grote Canadese ganzen geteld (soms meer dan 500). En dan kun je als idealistische (of puristische) natuurliefhebber wel net doen of ze er niet zijn, maar al die ganzen eten gras en poepen in het water en doen nog zowat dingen die wel degelijk een invloed hebben op hun omgeving en op

*Rivierdonderpad (10 cm) houdt in Markdal stand tegenover
Donaugrondels. Foto Jeroen Stoutjesdijk.*

andere soorten. Overigens lijken Canadese en Grauwe ganzen het opmerkelijk vaak zo goed met elkaar te kunnen vinden dat ze besluiten een gezin te stichten, maar dit terzijde.

Kortom, exoten zijn er en ze gaan niet meer weg en ze beïnvloeden de natuur om ons heen. In een vorig stukje heb ik geschreven dat exotische soorten die het zo goed doen (dieren, planten en schimmels), meestal opportunisten zijn die het erg goed doen in onze, door mensen veranderde omgeving. Als ze dan ook nog agressief zijn, heel veel nakomelingen krijgen en niet veel eisen stellen aan wat ze eten, dan kunnen ze invasief worden: ze worden heel talrijk en kunnen inheemse soorten wegdrukken, doordat ze bijvoorbeeld heel krachtige concurrenten zijn, of simpelweg de

inheemse soorten opeten. Dat gebeurt overigens lang niet altijd. Nijlganzen zijn heel agressief, pikken nesten van andere vogels in en beschermen hun vele jongen met hand en tand (ondanks dat ze geen van beide hebben), maar lijken nauwelijks negatief effect te hebben op andere vogelsoorten.

Dat is anders met een andere groep exoten, de zoetwaterkreeften. In Nederland komt van nature één soort zoetwaterkreeft voor (de Europese), maar die is zo goed als uitgestorven. Daarentegen neemt het aantal exotische zoetwaterkreeften hand over hand toe. Er zijn er nu al acht die zich hebben gevestigd. De rode Amerikaanse rivierkreeft is er een van en die kan bijvoorbeeld in de Vugtpolder in grote aantallen worden gevonden. Deze soort vormt wel degelijk een ecologisch (en economisch) probleem. Het zijn namelijk ecosysteem-omvormers. Dat betekent dat ze niet alleen van alles vreten (insecten, visjes, wormen en planten), maar dat ze ook op andere manieren hun omgeving veranderen. Deze kreeften graven gangen in de steile oevers van sloten en kanalen en ondergraven ze op die manier. Een koe of schaap kan dan zomaar het water invallen doordat de waterkant ineens instort. Ook knippen de kreeften heel veel waterplanten weg, waardoor veel dieren geen schuilplaats meer kunnen vinden en het water troebel wordt. En ze vermenigvuldigen zich enorm met meerdere legsels per jaar.

Nu is het wel zo dat de inheemse natuur niet stilstaat en ik heb al menige kleine mantelmeeuw en aalscholver rivierkreeften zien oppeuzelen. Ook snoekbaarzen schijnen zich soms op kreeft te specialiseren. Die predatie zou op de langere termijn de aantallen kreeften misschien kunnen inperken. Dat soort processen kost echter tijd en ondertussen blijven er maar nieuwe soorten arriveren in Nederland, heel vaak via de aquariumhandel. Ook tuincentra zijn dol op exotische soorten. Allerlei vissen worden verkocht voor tuinvijvers, maar als men de visjes zat is, of als ze te groot worden, zoals sommige steuren, dan worden ze meestal losgelaten. Ook via Marktplaats kun je de gekste dieren kopen voor weinig geld. Vandaag besteld, morgen in huis. Een typisch geval van dweilen met de kraan open. Dus als je een vis zat bent: niet in het open water uitzetten, maar er een vispotje van maken!

Leo Nagelkerke, West-Brabantse Vogelwerkgroep

Markandalletjes

* De druiven blauwen en het is een echt muizenjaar. Heeft niets met elkaar te maken, maar geeft hopelijk veel jonge roofvogels, zoals Steenuiltjes. Is de hoop en verwachting.

* Maak werk van de natuurlijke Strijbeeksebeek (Gouwbergse Loop), schrijven De Groene Koepel, nmv Markkant en IVN Mark&Donge aan waterschap Brabantse Delta. Het plan om aan de Vlaamse Oever met een loonbedrijf de verbindingzone te blokkeren, laat zien dat samen optrekken van Brabantse Delta met Vlaanderen hard nodig is. In beide landen geldt de Kader Richtlijn Water om beken en hun oevers weer natuurlijk te maken. Maar al jaren is dat bij papier gebleven. Overgrense samenwerking is moeilijk, maar daarom een dankbaar vak voor kundige bestuurders!

* Spoorpark Stadsplantenwandeling. Speuren langs het Spoor. Een verborgen wereld. Vrijdagmiddag. 4 sept. 13u30-15u30. Verrassende halve hectare natuurstadstuin, achter het enorme Gerechtsgebouw bij het Station. Bospercelen met Grove Den. Hommel minnende planten, van Harig Wilgenroosje tot Macedonische Beemdkroon. Aanmelden via website IVN Mark&Donge.

* Natuurwandeling in de Pannenhoeft. 700 ha unieke natuur in afwisselend veen, vennen en open bosgebied van Brabantse Landschap. Zaterdagmorgen 5 sept. 10-12u. Elf herstelde vennen met moerasnatuur, moeraskartelblad, moerashertshooi, watervogels, libellen, vlinders, amfibieën. Inclusief de zeldzame heikikker die drie hitsige voorjaarsdagen per jaar blauw kleurt en dan tevreden murmelt. Aanmelden via website IVN Mark&Donge.

* Boomkikker terug in de Broskens en Manke Goren. Weidsheid en kleinschalig landschap, waar boomkikker floreert en zich langs Merkske verspreid. Samen ontdekken. Zondagmorgen 6 sept. 9u30-12u. Start: 51°25'43.1"N 4°53'08.8"E. Natuurgidsen van Natuurpunt Markvallei (B).

* Ondergronds Wood-Wide-Web. Presentatie over 'verborgen leven van bomen'. Van boswachter Peter Wohlleben. Ondergrondse verstrengeling van paddenstoelen, schimmels, worteldraden. Presentatie in 't Groene Hoekske, Etten-Leur. Donderdagavond. 10 sept. 19u30-21u30. IVN Dintel en Marklanden.

* Verrassende Avondexcursie. Bleekheide óf Weimeren. Twee natuurhoekpunten in deze regio. Dinsdagavond 8 sept. 18-20u. Start óf Hazenweg/Houtgoorstraat bij Bleekheide óf Nieuwveerweg bij de Mark. Aanmelden en info via website West Brabantse Vogelwerkgroep.

* Een zeldzaam fenomeen? Zo maar spetterende buien met water uit de lucht! Daar is een woord voor zegt van Dalen: 'regen'. Natuur blijft verrassen.

Grensbeek Strijbeeksebeek, te verdiept in landschap. Links Vlaams akker landschap, rechts (geplande) ecologische verbinding (NL).

Joop van Riet – natuurgids IVN Mark&Donge